

vendighed at lovgive om dem. Og naar nu denne Lov kommer ud, vil Tilstanden blive som hidtil omtrent med Hensyn til Frygt og Haab hos alle Bedkommende, Bønder og Godseiere. Det vil derimod, hvis Lovforslaget vedtages, forandre ikke faae af de dannede og bosiddende Folks Tanke om Landstingets Gyde til at kunne støtte de store Samfundsprinciper i Udviklingen og svække Thingets Indflydelse, og dette vil bringe en Spaltning ind i den dannede Klasse, som det var bedre at undgaa. Jeg kan derfor ikke indse, hvad Nytte det skulde være til at vedtage Loven, og jeg vil, naagtet Alt, hvad jeg har hørt, vedblive at holde fast ved mit Standpunkt fra 1ste Behandling, som er det, at jeg vil stemme imod Sagens Overgang til næste Behandling.

Madvig: Da jeg igaar forlangte Ordet, stete det egentlig, fordi jeg ønskede at bidrage til at betage denne Sags Behandling Udseendet af en Duel imellem den meget ærede Ordfører og det ærede 2det Medlem for 9de Kredts (Estrup), denne vrede Achilles, som trak sig tilbage fra at tage Del i Sagens Behandling i Udvalg, men som i ridderlig Kampiver, da Sagen kom til 2den Behandling, er fremtraadt paa Valpadsen meget kjæd og ivrig og til stor Glæde og Oplivelse for os. Siden har ikke blot det 6te kongevalgte Medlem (Ussing) havt Ordet og udtalt en Del af, hvad jeg vilde sige, men ogsaa det ærede 11te kongevalgte Medlem (Carlsen) har deltaget i Kampen fra den anden Side. Han er jo den ene af de tre vrede Achilles'er, thi de vare jo ikke som i den trojanske Krig een, men tre, som trak sig tilbage, og som nu ere komne igjen. Jeg skal nu, idet jeg vil sige et Par Ord om denne Sag, ikke gaa saa dybt ind paa almindelige og elementære Grundlovsbetragtninger, som den sidste Taler gjorde, men jeg skal, i hvad jeg taler og stemmer for ved denne Lovs Behandling, bestræbe mig for ligesaa ivrig som han at holde mig indenfor de af Grundloven betegnede Grændser. Hvis jeg vilde forfølge den ærede Talers historiske Betragtninger, vilde jeg være meget bange for at komme til at forløbe mig mod den Naamindelse, som igaar gaves os af Formanden, om

ikke at fortabe os i theoretisk-historiske Betragtninger; men, i ethvert Fald vilde jeg anvende en vis Forsigtighed, og jeg vilde ikke, naar jeg talte om den danske Fæstelovgivning, og hvad der kunde anses for dens Aand, søge hen til den jydste eller sjællandske eller skaanske Lov, thi paa disse Loves Tid gaves der ikke Noget af det, som der er Tale om, naar vi tage Fæstelovgivningen for os og spørge om dens virkelige historiske Bessaffenhed og dens Udvikling. Der gaves den Gang ikke Fæstebønder, ikke Gaardmænd, ikke Sædegaarde og endnu mindre gaves der Grever eller Friherer eller Stamhusbesiddere. Hele den Fæstelovgivning, med hvis Betragtninger vi have at gjøre, idet vi ville udlede, hvad der virkelig er Indholdet af den, og hvorledes den maa behandles, er den, der falder fra Christian den 5tes danske Lov indtil nu, og den har to Perioder, en nedadgaende for den store Befolkning, hvori Bonden trykkes bestandig dybere ned, og en anden opadgaende, hvort man hævede ham igjen, og i begge disse Perioder har Ret og Uret vel nogenlunde udjævnet sig. — Til den ærede 2den Landstingsmand for 9de Kredts vil jeg tillade mig at bemærke, at han har gjort sin Stilling noget besynderlig og vanskeligt at opfatte derved, at han paa een Gang optræder som den, der vil fjerne enhver lovgivende Indgriben i dette Forhold, og dog, medens han saa stærkt udtalte sig i denne Retning, tillige optræder som Forkæmper for Mindretallets Forslag, som vel at mærke ikke blot i Almindelighed gaar ud paa at give Bestemmelser om dette Forhold, men ogsaa indholder Noget af det, hvormod han paa det Allerbestemteste har kæmpet. Naar det nemlig indfører Fæstetligt paa udlagte Parceller af over 2 Eder. Hartkorn, saa er dette en saa væsentlig Indskrænkning i, hvad han betragter som Godseierens Ret over Fæstegodset, at man ikke ret kan forstaa, hvorledes han har kunnet forsvare det med hele sin Betragtning af Sagen at gaa ind herpaa. Jeg sagde, at det ærede Medlem i det Væsentlige har udtalt sig for ikke at gribe ind i Fæstevæsenet ved Lov; men han har dog villet finde sig i, om man muligvis vedtog den første Del af § 1. Det vil maaffte fra Sagens første Behandling